

II. DOCUMENTAR JURIDIC

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA LEGISLAȚIEI ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN 2013*

- Partea I -

Promovarea democrației, a statului de drept precum și a drepturilor omului reprezintă un element fundamental al relațiilor externe bilaterale și multilaterale ale Uniunii Europene, iar instrumentele sale de politică externă și de asistență financiară contribuie la consolidarea democrației și a drepturilor omului în lume.

În acest sens, semnalăm faptul că la finele anului 2013 va lua sfârșit un important instrument de finanțare pentru promovarea democrației și a drepturilor omului în lume, stabilit prin **Regulamentul CE nr. 1889/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 decembrie 2006 de instituire a unui instrument de finanțare pentru promovarea democrației și a drepturilor omului în lume**. Prin acest document Uniunea Europeană a urmărit consolidarea respectului pentru drepturile omului și libertățile fundamentale în țările și regiunile în care acestea sunt cel mai expuse riscului, sprijinirea societății civile în rolul său de promovare a drepturilor omului și a democrației, acțiunea sa în favoarea reconcilierii pașnice a intereselor particulare, funcția sa de reprezentare și participare politică; susținerea acțiunilor privind drepturile omului și democrația în domeniile acoperite de orientările comunitare; consolidarea cadrului internațional și regional pentru protecția drepturilor omului, justiției, statului de drept și promovarea democrației; precum și promovarea încrederii în procesele electorale democratice, consolidarea fiabilității și a transparenței, inclusiv prin observarea alegerilor.

În scopul îndeplinirii obiectivelor urmărite prin Regulamentul CE nr. 1889/2006, ajutorul european a sprijinit acțiuni precum promovarea democrației participative și reprezentative și a procesului de democratizare, prin intermediul organizațiilor societății civile, cu referire în special la promovarea libertății de asociere și de întrunire, de

opinie și de exprimare; consolidarea statului de drept și a independenței sistemului judiciar; promovarea pluralismului politic și reprezentarea politică democratică; participării egale a bărbaților și a femeilor la viața socială, economică și politică. Totodată, s-a avut în vedere protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale proclamate în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în alte instrumente internaționale¹.

De asemenea, **Uniunea Europeană are un nou membru, Croația**, care s-a alăturat celor 27 de state începând cu data de 1 iulie 2013. Aderarea vine ca urmare a unor negocieri de lungă durată și a unor eforturi considerabile pentru îndeplinirea criteriilor de aderare și armonizarea legislației naționale cu normele europene.

Referitor la **protecția datelor cu caracter personal**, amintim proiectul de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice față de prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date care a apărut urmare a dorinței de înlocuire a **Directivei 95/46/CE² privind protecția persoanelor fizice** în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date. Necesitatea de a înlocui această directivă printr-un regulament direct aplicabil vine ca urmare a faptului că implementarea unui singur set de reguli aplicabil și valabil în toate statele membre ale UE va duce la înlăturarea sarcinilor administrative ale societăților și chiar la o economie de aproximativ 2,3 milioane de euro pe an. De asemenea, este necesară crearea unei autorități unice de reglementare pentru operatorii care își desfășoară activitatea în mai multe state UE, a acordării unei atenții speciale întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) care stau la baza economiei europene.

Pe tot parcursul anului 2013 s-a acordat o atenție deosebită prevederilor nou introduse în

* Elaborat în cadrul IRDO de un colectiv coordonat de dr. Claudia Elena Marinică, cercetător științific.

¹ http://europa.eu/legislation_summaries/human_rights/human_rights_in_third_countries/114172_ro.htm.

² Din 24 octombrie 1995.

domeniul protecției datelor de către proiectul de regulament – dreptul de a fi uitat, dreptul la portabilitatea datelor, precum și regulilor care privesc răspunderea operatorilor de date și care au generat un lobby agresiv din partea companiilor multinaționale întrucât nu sunt dispuse să plătească amenzi colosale pentru că nu respectă cerințele de securitate cu privire la protecția datelor.

Comisia Europeană a subliniat faptul că este important să existe o singură lege de protecție a datelor pentru un întreg continent, o singură autoritate de reglementare competentă, și un mecanism care să permită Comisiei Europene să acționeze ca o contra putere și să asigure aplicarea unitară a regulilor. Toate acestea vor contribui în final la o protecție efectivă a datelor cu caracter personal ale indivizilor și va sprijini creșterea economică, inovația și la crearea de locuri de muncă în Europa.

Pentru a deține o statistică europeană eficientă și actualizată, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L 37 din 8 februarie 2013, a fost publicat Regulamentul UE nr.112/2013 al Comisiei din 7 februarie 2013 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr.1177/2003 al Parlamentului European și al Consiliului privind statisticile comunitare referitoare la venit și la condițiile de viață (EU-SILC) în ceea ce privește ediția 2014 a listei variabilelor secundare țintă referitoare la starea de sărăcie.

Rolul său este acela de a pune în aplicare prevederile Regulamentului CE nr.1177/2003 precum și de a stabili un cadru comun pentru realizarea unor statistici europene cu privire la venit și la condițiile de viață, dar și cu privire la nivelul și componentele sărăciei.

În luna mai 2013, a apărut **Raportul pe 2013 privind cetățenia UE**, document prin care Comisia Europeană a venit cu o serie de măsuri ce au ca scop facilitarea accesului persoanelor la un loc de muncă și la formare într-o altă țară din spațiul comunitar.

Referitor la posibilitatea ca perioada de acordare a ajutorului de șomaj în țara de origine, pentru cetățenii europeni care caută un loc de muncă în alt stat al UE, să fie mărită de la trei la șase luni, potrivit sondajelor efectuate de către Comisia Europeană, 70% dintre cetățenii europeni ar trebui să primească ajutor de șomaj pentru cel puțin șase luni când își caută un loc de muncă într-o altă țară UE. De asemenea, statele membre ar trebui să profite pe deplin de actualele reguli pentru a le

permite celor aflați în căutarea unui loc de muncă să beneficieze de ajutor de șomaj până la șase luni. Fiind evidențiat cât de mult sunt implicate statele membre în ușurarea efectelor crizei asupra cetățenilor obișnuiți.

Un alt domeniu de acțiune vizat este reducerea birocrăției în statele membre, prin facilitarea acceptării documentelor de identitate și de rezidență în cazul în care cetățenii doresc să călătorească sau să facă dovada identității în altă țară a UE, inclusiv prin documente europene standard facultative pe care cetățenii le-ar putea utiliza în toate țările UE, precum și prin facilitarea recunoașterii transfrontaliere în UE a certificatelor de inspecție tehnică pentru autovehicule.

Protejarea celor mai vulnerabile persoane din Europa prin elaborarea unui document al UE cu privire la dizabilitate care să fie recunoscut reciproc în întreaga Uniune, adoptarea de acte normative care să consolideze în continuare drepturile procedurale ale cetățenilor, în special cele ale copiilor și ale cetățenilor vulnerabili, atunci când sunt suspectați sau învinuiți de comiterea unei infracțiuni, consolidarea participării cetățenilor la procesul democratic prin identificarea modalităților care să le permită cetățenilor europeni să își păstreze dreptul de a vota la alegerile naționale în țara lor de origine, eliminarea obstacolelor care împiedică cumpărăturile în UE, prin ameliorarea normelor de soluționare a litigiilor transfrontaliere pentru sume mici atunci când produsele sunt achiziționate online sau în altă țară a Uniunii și, în același timp, lucrând la un instrument online care să asigure un grad mai ridicat de transparență la achiziționarea produselor digitale și care să permită cetățenilor să compare diferitele oferte la nivel transfrontalier reprezintă tot atâtea domenii de activitate vizate pentru protejarea calității de cetățean european.

Totodată, printre măsurile propuse de Comisie pentru eliminarea obstacolelor de care se lovesc cetățenii Uniunii, amintim și facilitarea acceptării documentelor de identitate și de rezidență eliberate de alte țări din UE, precum și a recunoașterii certificatelor de inspecție tehnică pentru autovehicule, precum și oferirea de informații ușor accesibile cu privire la autoritatea la care pot să apeleze cetățenii dacă întâmpină probleme în altă țară din UE.

În ceea ce privește **protecția persoanelor** care au căzut victime ale traficului de ființe umane întrucât până în prezent doar 6 din cele 27 de state

membre ale UE au transpus integral directiva Uniunii privind combaterea traficului de persoane în legislația lor națională și trei țări au raportat doar transpunerea parțială a directivei. Astfel, este necesar ca măsurile referitoare la traficul de persoane să fie transpuse în totalitate și cu aplicabilitate imediată.

Aceasta va avea un impact real și concret asupra vieții victimelor și va include acțiuni în diferite domenii, precum cel al dispozițiilor de drept penal, al urmăririi penale a infractorilor, al sprijinului acordat victimelor și al drepturilor victimelor în cadrul procedurilor penale și în domeniul prevenției. Comisia Europeană a constatat că majoritatea covârșitoare a victimelor infractorilor sunt femei și copii, dintre care mulți au fost abuzați sexual. De asemenea, cele mai multe victime ale traficului de ființe umane și cei mai mulți traficanți de carne vie puși sub acuzare în statele UE provin din România și Bulgaria, iar România are o problemă specială legată de exploatarea persoanelor pentru cerșetorie.

Cu ocazia **Zilei Internaționale împotriva homofobiei și transfobiei**, marcată pe 17 mai, Înalțul reprezentant UE pentru Afaceri Externe a subliniat faptul că Uniunea Europeană pledează pentru respectarea drepturilor omului, indiferent de orientarea sexuală și identitatea de gen, în acest sens s-a reafirmat angajamentul Uniunii cu privire la egalitate și nediscriminare. În multe țări, identitatea de gen și orientarea sexuală continuă să fie folosită ca pretext pentru încălcări grave ale drepturilor omului. Persoanele lesbiene, homosexuale, bisexuale și transsexuale (LGBT) sunt în continuare supuse persecuțiilor, discriminării și relexelor tratamente, iar adesea și violenței extreme. Uniunea Europeană are în vedere problema drepturilor LGBT în cadrul dialogurilor privind drepturile omului, totodată, prin intermediul Instrumentului European pentru Democrație și Drepturile Omului, Uniunea sprijină apărătorii drepturilor LGBT în întreaga lume.

În luna mai 2013, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat **Protocolul nr. 15** la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale³ Documentul reprezintă un protocol de reformă care cuprinde o serie de amendamente procedurale menite să eficientizeze funcționarea Curții Europene a Drepturilor Omului

³ România a semnat Protocolul nr. 15 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului la 24 iunie 2013. Alături de România, alte 18 state ale Consiliului Europei, din cele 47 de state membre, au semnat protocolul.

(CtEDO).

Semnarea acestui protocol de către România, încă din prima zi, evidențiază angajamentul României în sensul eficientizării activității Curții de la Strasbourg prin punerea la dispoziția acesteia a unor instrumente eficiente pentru gestionarea plângerilor cu care este aceasta sesizată, garantând astfel eficacitatea dreptului de recurs individual, apreciat drept esențial de către partea română⁴.

Pe aceeași linie se înscrie și adoptarea **Protocolului nr.16** la Convenție, adoptat de Comitetul de Miniștri care va permite celor mai înalte curți și tribunale dintr-un stat parte să solicite Curții avize consultative asupra problemelor de principiu cu privire la interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților definite în Convenție sau în protocoalele privind Convenția.

În vederea **protejării cetățenilor și mediului înconjurător**, Comisia Europeană a decis că se impune modificarea Directivei 2009/71/Euroatom a Consiliului privind instituirea unui cadru comunitar pentru securitatea nucleară a instalațiilor nucleare⁵. Întrucât siguranța nucleară este una dintre prioritățile majore ale UE, întrucât aceasta contribuie la protejarea omului și mediului în orice împrejurare, împiedicând răspândirea unor cantități periculoase de materiale radioactive, la prevenirea incidentelor și accidentelor și minimizarea consecințelor acestora, Uniunea manifestă un interes deosebit în acest domeniu. Astfel, se dorește stabilirea unor obiective de siguranță pentru reducerea semnificativă a riscurilor altor accidente și pentru protejarea cetățenilor și mediului.

Cât privește **serviciile publice**, Comisia Europeană urmărește eficientizarea serviciilor publice de ocupare a forței de muncă printr-o mai bună cooperare între acestea. În acest sens, potrivit Comisiei, îmbunătățirea eficienței și eficacității serviciilor publice de ocupare a forței de muncă, care joacă un rol esențial în ceea ce privește politicile active în domeniul pieței forței de muncă, este esențială pentru soluționarea șomajului ridicat. Propunerea ar ajuta serviciile publice de ocupare a forței de muncă să îndeplinească acest rol esențial și ar contribui la o mai bună coordonare europeană a politicilor din domeniul ocupării forței de muncă.

În privința **Curții Europene a Drepturilor**

⁴ Protocolul nr. 15 va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 3 luni de la data la care toate părțile contractante ale Convenției își vor fi exprimat consimțământul pentru intrarea sa în vigoare.

⁵ Publicată în J. Of. L 172 din 2 iulie 2009.

Omului, la 1 iulie 2013 a intrat în vigoare un nou Regulament al acesteia prin care se modifică art. 29 referitor la numirea judecătorilor ad-hoc, se introduce un nou articol, art. 47 cu privire la cerințele pe care trebuie să le respecte toate cererile individuale adresate Curții, cu precizarea că acest articol va intra în vigoare de la 1 ianuarie 2014.

Tot pentru o mai bună protecție oferită cetățenilor care au și calitatea de turiști în UE, **Comisia Europeană a luat măsuri pentru modernizarea normelor UE privind pachetele de servicii pentru vacanțe**. Aceste măsuri garantează protecția consumatorilor care rezervă pachete prestabilite de servicii pentru vacanțe, în cadrul cărora sunt combinate mai multe servicii, cum ar fi zborul, cazarea la hotel sau închirierea unei mașini. Protecția se referă la dreptul de a primi toate informațiile necesare înainte de semnarea contractului, certitudinea că există o parte care își asumă răspunderea pentru executarea tuturor serviciilor incluse în pachet și garantarea repatrierii în cazul falimentului unui operator de turism.

Încă din anul 2012 am asistat la propunerea Comisiei Europene referitoare la **înființarea funcției de Procuror General European**, care a venit tocmai ca urmare a derapajelor din România, considerate antidemocratice la nivelul Uniunii întrucât se consideră că valorile democratice fundamentale ale UE au fost încălcate. Rolul acestui procuror european ar fi acela de a consolida procedura de investigație a fraudelor cu fonduri europene, venind astfel în completarea atribuțiilor OLAF care poate investiga fraudele asupra tuturor fondurilor europene, însă puterile acesteia sunt

limitate la nivel național, unde îi revine doar un rol de coordonare, investigațiile derulându-se sub autoritatea procurorilor europeni.

În continuarea acestei propuneri, Comisia Europeană propune instituirea **Parchetului European**, instituție independentă și supusă controlului democratic, care ar trebui să aibă rolul de a facilita desfășurarea cercetărilor și derularea urmăririi penale a autorilor infracțiunilor de fraudă privind banii contribuabililor din UE.

În scopul **promovării dreptului la educație** și a asigurării unui larg și eficient acces Comisia Europeană anunță lansarea strategiei **Învățământul superior european în lume**, care urmărește revizuirea modului de funcționare a celor 4000 de universități din Europa precum și asigurarea dobândirii de aptitudini internaționale necesare absolvenților europeni pentru a putea lucra oriunde în lume.

Pornind de la prioritățile politice stabilite ale anului 2013 și anume cetățenia Uniunii Europene, crearea unui spațiu de libertate, securitate și justiție, creșterea economică și Europa în lume. Uniunea Europeană încearcă să meargă mai departe și să își atingă obiectivele propuse cu toate că există fracturi în interiorul UE și criza zonei Euro persistă. Se caută soluții pentru ieșirea din criză, pentru crearea unei Uniuni mai puternice din punct de vedere economic, monetar, fiscal și politic iar necesitatea protecției drepturilor omului atât în instituțiile europene, în statele membre ale Uniunii cât și în relațiile externe cu alte state și organisme internaționale trebuie susținută și promovată permanent.